

Munduko berri

Uztailaren 29an galestar abertzaleen eta polizia-aren inkontra bat izan da Bangor-ko Unibertsidadean (Gales); eta bi polizia zauriturik gertatu dira. Londres-en "Lord Chancellor" den Hailsham-en etorrerak sortu ditu istilukak.

Lord Hailsham galestar mugimenduaren etsai porrotakua da, eta hitz gogorak izan ditu berriki, bai IRA-ren kontra, bai "Cymdeithas yr Iaith Gymraeg" (= Gales-eraren Elkarte) organizazioko arduradunen eta buruen kontra. Aste hauetan, eta egunean "ordubetez bakarrik" galesera erabiltzen delako, telebista-zergak ez daintzeko saialdi handia eginen ari dira galestarrek.

Bangor-ko Unibertsidadean Kondaira-Erakasle den Tudor Jones-ek, bestalde, beste aurkabide bat asmatu du eta bultzatu: klaien eta kaminoen panelak galeseraz eta ingelesez batera agerrerraztea.

Abertzaleen "estremismo" hau irents ezin dezaketenek, hankaz gora botatzen dituzte galeserazko partek; eta segizian, arropozuz, hankaz gora beste erdiak ere galestarrek. Bangor-en, horrela, kale eta bidarte askotan ez dago gaur batera panelik.

Europako hiriburua izan litekean Bruselan ere horrelako zerbitu gertatzen da maiz.

—o—o—

Bolihiako hiriburua La Paz da. Eta honetatik 70 kilometrotara Tiawanaku deritzan hiri zaharra dago; alegia, Ay m a r a-tarren antzinako erresuma, XIII mendera arte, hiri nagusi izan zena. Gaur 4.000 lagun baizik ez dira bertan bizi, denak indioak.

Jean Provençhères-ek berriki azaltzen zenez, aymara da oraindik eskualde hartako "mintzaira bakarra". Eta "kondairan lehenengo aldiz", bertakoek diotenez, eta Laja-ko apezpiquiren laguntzaz, baserritarrez osatuak aymara gizarte-multzoak sortzen ari dira, ekonomiazko oinarritan, Tiawanaku-ko jesusitak; eta eliza berri horretan, liturjiak eta joeraz oso berrizalea, aymara hartu da mintzabidezta.

—o—o—

Joan den Abuztuaren 5ean, gaueko ordu bi 1'erdietan, bonba bat lehertu da Rennes-ko estazioan. Biharamunean F.L.B.-ak izenpetutako gutun bat iritsi zen "Ouest-France" kaseta-bulegoetara: "Bere helburuari beti atxiki-ta, breitoinek ez dutela bide bakar bat baizik beren arazoak konpontzeko: Bretaña Askatua".

Fraintziako gobernuak, bestalde, hauzi politiko sakon bat gerta zedin bildurrez, F.L.B.-ko 55 detenitu (1966-1969 urteetan harrapatuak) tribunaletara gabe ateratu ditu zuzenean gartzelatik kalera.

L.

Txekoslobakiaren ondamendia

Kritikaren beharra

Horrelakorik gehiago, ez omen zen gertatuko. Husak lehendakariak berak agindu omen zion Frantziako alderdi komunistaren buruzagietako bat den Leroy jaunari. Itza, gauza utsa, bihurtu da. Joan zen illean eta aurrekoan Txekoslobakian juzizio politikoak izan dira. Txekoslobakiako udaberriaren lan egin eta zerbitu berriak ere sortu zutenak ere egun gorriak ari dira pasatzen. Demagogia egiterik ez nuke nahi. Erraza da izan ere sozialismo izeneko sistema kritikatzeko. Askok eta askok Txekoslobakian gertatutakoa aipatzen dute bidenabar sistema kapitalista onartzeko eta ez beste ezertarako. Ez nuke erru hortan erori nahi. Barne barnetik, sozialismoaren barutitik itzegin nahi nuke.

Eta egia esan, sozialismoa maite duen batek ezin dezake inoiz ere Txekoslobakian gertatzen dena onar. Beste modu batetako sozialismoa nahi duten gizonak espetxeratzen dituzte. Beste errurik ez dute, beste modu batetako sozialismoa sortu nahi izateko, bakarrik, alegia. Gudarostearon bidez nahiz eta sozialismo izeneko gudarostea izan, sozialismoa ezin ditekalea jaso uste ez duten gizonak zigortuak izan dira sozialismoa beraren izenean.

Horrelako gauzak ez dira behin bakarrik gertatu. Azkeneko lau urte hautan txekoslobakiarrek egunero ikusten duten gauza da. Estalinismoak gogor dirau. Eta horrek irauten duen bitartean sozialismoaren bideak itxia gelditzen dira. Hori sozialismo ukatzen duen sistema bat besterik ez da.

Azkeneko lau urte hautan izugarriko garbiketa izan da Txekoslobakian. Garbiketa hori alderditik bertatik asi da 1969 gn. urteaz gero milioi erdi bat alderditik botea edo izan da. Gauza erraza izan da. Noiz behinka bederen alderdiko karneta edo txartela berritu egin behar izaten da. Berritze garaia iristen denean, bati eta besteari txartela ukatzea benetan gauza erraza da. Txekoslobakian horixe egin dute. Milioi erdi bat, 1968 gn. urtean zerbitu berezia egin zutenak alegia, kanpoan gelditu dira. Gazte asko ere kanpoan gelditu da. Gaur

egun, batz bestea alderdiko jendeak 50 amar urte du. Jende zaharra dago beraz bere barnean. Bestalde, %eko 26 bakarrik da langillea. Partida beste talde sozialer osaturikako erakundea da beraz. Leku ederrean zegoek langilleriaren agintaritzal!

Ogeitamar mila jakintsuk beren lana galdu dute. Horietatik ogei mila esku lanean ari dira. Lehen Unibersidadeko maixu zena orain taxista, jardineru edo tornero ariko da. Beste amara mila aruntz eta onentz lan billa omen dabil. Eta adiskideok, hau dena sozialismoaren izenaren egiten den gauza dal lrrati eta izparringietan ere lan egiten zuten askok eta askok ere beren lana galdu dute. Sortu zen utsunea ikaragarria izan zen. Zuloa nalabait bete behar eta fazismoa garaiari fazismoaren aurka erabiltutako programez betetzen zuten. «Kotra reboluzio kulturala» egiten ari da Txekoslobakian. Lehengo dena (frantses) nahi dute.

Jo eta ke ari dira jakintsu taldea desegiten. Sistemak ondo daki alderdiaren barruan oso jende jakintsu gutxi dagoela. Sistemak ondo daki jakintza aldetik oso txarra arkitzen dela. Horrelakoak kanpian daudela ondo daki. Beraz horiek desegin nahi ditu. Arriskurik aundiena, gaurkoz horiengandik dator. Hauek bai dira, izan ere, sozialismoaren bide berriak irekitzen ari zirenak, pentsa molde berriak sortu zituztenak. Horiek izan ziren alderdia bera ere berritu zuten. Horiek isilerazi behar dira beraz. Gaurko buruzagiek indarra dute batetik eta gizon jakintsu hauek popularidade gutxi izatearen laguntza dute bestetik. Gizon bat Unibersidadeko buru izan arren popularidadetik gabeko gizona izan ohi da, gehienetan behintzat. Eta horixe bera gertatzen zaie Txekoslobakian epaitu dituzten gizonet. Beraz buruzagiak lasai xamar joka dezakete. Jendeak edo erri xumeak ez baitu reazonatuko. Epalketa hauek direla eta ez da manifestazio ikaragarriak izan. Buruzagiek ondo dakite bai zein eta nola zigortu.

Alde batetik jende eginkorra zigortu eta bestetik erri xumea zer-

Kaioletatik irten zai

baitez asetu. Zerbitu, hori jornalak jaso, ekonomiako erabaki popularrak artu eta jatekoa eta jatzeko gauzak ugaltzea izan ohi da. Jende horrela baretzen da. Baina erabaki horiek luzaz irauten ezin dezaketen gauzak direla garbi dagoen gauza da. Urte batzuk pasako dira baina berriro ere sortuko da jende berria. Berriro ere burokraziaren sistema kolokan jarriko da.

Pragako udaberriak bi gauza behintzat erakutsi dizkigu: bat, sistemaren barnetik, partiduaren tekeela. Partiduaren kide ziren perararen barnetik aldatzea etorri ditzonok mugitu zuten sistema, burokraziaren sistema atzerakola. Hor bertatik sortu zen bide eta esperantza berria.

Bigarren, demokrazia zer eta nolakoa izan zitekeen zerbitu bederen erakutsi digute. Sistema kapitalistak dituen askatasunak eta Txekoslobakian izan ziren eztabaidak, jendeak parte arteak eta abar, elkarrekin ezer asko ikusi ez duten gauzak zirela garbi gelditu zen.

Esperantza berria, berriro ere diot, sortu zen.

Lau urte igaro dira. Harez gero, lehen esan dudana bezala, dena estaltzen eta iresten ari dira egina-lean gaurko buruzagiak. Baina nere uestez ez dute lortuko.

Ezin dezake sistema honek luzaz irauten. Alaz ere, badugu zer ikasirik. Badugu sistema baten jatorria suna zer eta nolakoa den jakiteko bide.

Benetako sozialista denak ezin dezake inoiz ere onar Txekoslobakiako sistema. Kritika egitean eskubi indarreko laguntzen zaila esaten dutenak zenbait kristau atzerakoi bezala jotzen dute. Itsuakia eta buru-itsi edo integrisia eskubian nahiz ezkerrean arkitzen da. Eliza kritikatu ezkerrean berehalak erantzen die bati «anatema»: hori ez da kristaua. Gaurko sozialista sistema kritikatu ezkerre ere berdin gertatzen da. Bat berehala eskubi indar bihurtzen da. Anatema berehala izaten du bere gain. Integriz-tak nonahi nagusi...

J. ELUSTONDO

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK, PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR. GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIAK.

ERAKUSTOKIA: FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11459 DONOSTIA

BOUTIQUE

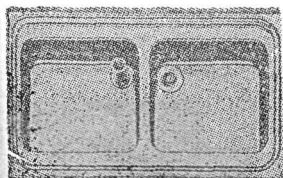

Gazteen, neska - mutilen, Boutique

13 Agosto, 5

DONOSTIA

Urrutzikiña: 41 78 15

JOSEBA ARZAC karia

Balleneros, 20 Entlo - DONOSTIA - Urrutzikiña 41 88 80

-Etxegileentzat berezia

-Neurri guztietako arrastak

Cubetas GASTRO - NORM